

**Комунальний заклад вищої освіти
Київської обласної ради
«Академія мистецтв імені Павла Чубинського»
Кафедра «Мистецтво співу»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

 Сергєєнко О.М.

2020 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВОКАЛЬНЕ АРАНЖУВАННЯ
ТА
ЧИТАННЯ ПАРТИТУР**

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність	025 «Музичне мистецтво»
Освітньо-професійна програма	«Спів (академічний, народний)»
Статус дисципліни	Обов'язкова

Робоча програма навчальної дисципліни **«Вокальне аранжування та читання партитур»** для здобувачів вищої освіти на базі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста (120 кредитів ECTS, термін навчання 1 рік 10 місяців), галузі знань **02 «Культура і мистецтво»**, спеціальності **025 «Музичне мистецтво»**, освітньо-професійної програми **«Спів (академічний, народний)»**

Розробники: Кифенко А. М. – кандидат педагогічних наук, викладач вищої кваліфікаційної категорії.

Якимчук Л. М. – викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри «Мистецтво співу»

протокол № 1 від «23» вересня 2020 р.

Завідувач кафедри **Кочерга А.І.**

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ECTS – 3	Рік підготовки: 2 - й	
Загальна кількість годин – 90	90	90
Кількість модулів – 1 Змістових модулів – 5	Семестр:	
Для денної форми навчання. Аудиторних тижневих годин: 3 - й семестр – 14 х 2 год. практичні; 4 год. індивідуальні. Самостійна робота студента – 58 годин. Для заочної форми навчання. Аудиторних годин: 3 - й семестр – 8 год. практичні; 1 год. індивідуальні. Самостійна робота - 81 година.	3 - й	3 - й
	Лекції:	
	-	-
	Практичні:	
	28	8
Вид підсумкового контролю: теоретичне опитування, виконання практичного завдання.	Індивідуальні:	
	4	1
Форма підсумкового контролю: 3 - й семестр – іспит.	Самостійна робота:	
	58	81

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни: набуття теоретичних знань і практичних навичок для самостійного перекладення певних вокальних творів з одного складу на інший, а також оволодіння практичним вмінням створення ансамблевої (хорової) партитури потрібного типу і виду на основі вокального твору у супроводі фортепіано. Опанування навичкою грамотного читання партитур.

Предмет навчальної дисципліни: правила аранжування вокальної музики та їх практичне творче застосування.

Відповідно до освітньо-професійної програми, вивчення дисципліни «Вокальне аранжування та читання партитур» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово (ЗК 1).

Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК 2).

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК 3).

Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми (ЗК 4).

Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК 5).

Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях (ЗК 8).

Здатність вчитися і оволодівати сучасним знаннями (ЗК 9).

Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконаних робіт (ЗК 11).

Здатність працювати автономно (ЗК 12).

Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій (ЗК 14).

Здатність генерувати нові ідеї (креативність) (ЗК 15).

Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва (ФСК 3).

Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва (ФСК 4).

Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва (ФСК 5).

Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності (ФСК 6).

Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій (ФСК 10).

Здатність оперувати професійною термінологією (ФСК 11).

Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності (ФСК 12).

Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків (ФСК 13).

Здатність здійснювати аранжувальну діяльність в сфері музичного мистецтва (ФСК 15).

Завдання дисципліни: навчити студентів теоретичним знанням та термінології з вокального аранжування, практичним вмінням перекладення творів для різного ансамблевого та хорового складу; розвинути поліфонічне та гармонічне мислення студентів, навичку читання партитур; стимулювати творчу активність студентів; ознайомити з кращими зразками вокальної та хорової літератури; набути практичний досвід з транспонування; закріплення основних теоретичних знань, набутих на заняттях з сольфеджіо, теорії музики, гармонії та інших предметів спеціального циклу; розвинути вміння аналізувати та узагальнювати сучасний мистецько-педагогічний досвід з метою впровадження його

елементів у власну практичну діяльність; формувати творчу особистість, здатну до самостійної професійної діяльності.

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Вокальне аранжування та читання партитур» є опанування та паралельне вивчення таких навчальних дисциплін (НД) освітньо-професійної програми (ОПП):

- ОК 9. Історія вокального мистецтва;
- ОК 10. Концертмейстерський клас та мистецтво акомпанементу;
- ОК 11. Охорона та гігієна голосу;
- ОК 12. Спеціальний клас. Сольний спів;
- ОК 15. Сольфеджіо;
- ОК 16. Гармонія та поліфонія;
- ОК 22. Методико-виконавський аналіз педагогічного репертуару;
- ОК 25. Історія музики;
- ОК 28. Концертно-виконавська практика;
- ОК 29. Педагогічна практика;
- ВБ 4. Комп'ютерні технології в музиці;

4. Очікувані результати навчання

Відповідно до освітньо-професійної програми «Спів (академічний, народний)» вивчення навчальної дисципліни «Вокальне аранжування та читання партитур» забезпечує досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Аналізувати музичні твори з відокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.	ПРН 4
Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.	ПРН 8
Демонструвати володіння теоретичними та практичними основами аранжування музики, вміння здійснювати переклад музичних творів для різних колективів (вокального ансамблю, хору).	ПРН 9
Володіти базовими знаннями, практичними навичками організаційної та творчої роботи з ансамблевим колективом.	ПРН 10
Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.	ПРН 12
Вміти здійснювати педагогічну діяльність.	ПРН 13
Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.	ПРН 15
Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.	ПРН 17

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Вокальне аранжування та читання партитур»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Аналізувати музичні твори з відокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.	ПРН 4
Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.	ПРН 8
Демонструвати володіння теоретичними та практичними основами аранжування музики, вміння здійснювати переклад музичних творів для різних колективів (вокального ансамблю, хору).	ПРН 9
Володіти базовими знаннями, практичними навичками організаційної та творчої роботи з ансамблевим колективом.	ПРН 10
Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.	ПРН 12
Вміти здійснювати педагогічну діяльність.	ПРН 13
Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.	ПРН 15
Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.	ПРН 17

4. 1. Після опанування навчальної дисципліни «Вокальне аранжування та читання партитур» студенти повинні:

знати:

- програмний матеріал курсу;
- основні прийоми і способи вокального аранжування;
- спеціальну музичну термінологію;
- особливості нотації хорової партитури.

Вміти:

- орієнтуватися в вокальному та ансамблевому (хоровому) репертуарі;
- використовувати набуті теоретичні знання з дисципліни в процесі аранжування;
- аранжувати твори, що виконуються однорідними хорами (ансамблями) на мішаний склад;
- перекладати твори, що виконуються мішаними хорами (ансамблями) на однорідний склад;
- аранжувати сольні вокальні твори з акомпанементом;
- перекладати партитури для народного ансамблю (хору);
- самостійно опрацювати навчальний матеріал.

Володіти навичками soft skills:

- навички самоорганізації;
- презентаційні навички;
- здатність оволодівати сучасною інформацією;
- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

5. Засоби діагностики та критерії оцінювання результатів навчання.

5. 1. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- експрес - опитування;
- практичні презентації виконаних робіт;
- читання та гра партитур на фортепіано;
- стандартизовані тести;
- іспит.

5. 2. Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми контролю знань студентів:

- поточний;
- підсумковий модульний;
- семестровий підсумковий (іспит).

Оцінювання знань студентів здійснюється за 100 – бальною шкалою та шкалою ECTS – А (90 - 100), В (82 - 89), С (75 - 81), D (64 - 74), E (60 - 63), Fx (35 - 59), F (1 - 34). Кредитно-модульна система з переведенням в національну (чотирибальна: 5 – «відмінно», 4 - «добре», 3 - «задовільно», 2 – «незадовільно»).

Поточний контроль здійснюється на кожному аудиторному занятті у формі теоретичного опитування (письмового, або в усній формі) та перевірки практичних завдань. Перевіряється розуміння та засвоєння теоретичного матеріалу, змістовність та повнота конспекту лекцій, виконання письмових завдань аудиторної та самостійної роботи, грамотність гри партитур на фортепіано. Критерії оцінювання також враховують активність студента при обговоренні на заняттях, наявність логіки та взаємозв'язку між окремими темами дисципліни, здатність творчо використовувати отримані знання при виконанні практичних завдань з аранжування, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми в рамках програмного матеріалу навчальної дисципліни.

Критерії поточного оцінювання знань студентів

<p>Теоретичне опитування, практичний показ</p>	<p>Критерії оцінювання</p>
---	-----------------------------------

5	<p>Виконує завдання аудиторної та самостійної роботи в повному обсязі та без помилок. Бере активну участь в опитуванні. Володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час опитування. Опрацьовує обов'язкову та додаткову літературу. Практичні завдання виконує без помилок.</p> <p>Грає партитури без помилок.</p> <p>Конспект у повному обсязі.</p>
4	<p>Виконує завдання аудиторної та самостійної роботи в повному обсязі. Бере участь в опитуванні. Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але у відповідях робить несуттєві неточності. Опрацьовує обов'язкову літературу. Практичні завдання виконує з незначними помилками.</p> <p>Грає партитури без помилок.</p> <p>Конспект у повному обсязі.</p>
3	<p>Не виконує завдання аудиторної та самостійної роботи в повному обсязі. В цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст, але у відповідях робить помилки. Практичні завдання виконує з помилками.</p> <p>Грає партитури з помилками.</p> <p>В зошиті відсутня половина конспекту.</p>
2	<p>Виконує завдання аудиторної та самостійної роботи фрагментарно зі значною кількістю помилок. Поверхово та фрагментарно ознайомлений з теоретичним матеріалом.</p> <p>Грає партитури з помилками. Практичні завдання з великою кількістю помилок.</p> <p>Конспектування фрагментарне.</p>
1	<p>Частково володіє навчальним матеріалом. Не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних опитувань, допускає при значну кількість грубих помилок.</p> <p>Грає партитури фрагментарно та з помилками. Практичні завдання виконано фрагментарно з великою кількістю помилок. Конспектування фрагментарне.</p>
0	<p>Не володіє навчальним матеріалом, та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.</p> <p>Не може зіграти партитуру.</p> <p>Відсутній робочий зошит з дисципліни та конспект.</p>

Студенти протягом терміну вивчення дисципліни мають можливість також отримати додаткові бали за такі види роботи:

Нарахування додаткових (заохочувальних балів) (+)		
1.	Стовідсоткове відвідування занять протягом семестру.	+ 5 балів
2.	Творча активність, направлена на пошук додаткової літератури для більш поглибленого опрацювання теми, що вивчається у певному модулі.	+ 5 балів

Також, з виховною метою викладач може застосовувати штрафні бали:

Штрафні бали (-)		
1.	Відсутність на заняттях без поважних причин.	- 5 балів
2.	Здача модульних та самостійних робіт пізніше призначеного терміну.	- 5 балів

**Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти
Денна та заочна форма навчання**

Модуль 1																				
	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3			ЗМ 4		Змістовий модуль 5			Разом за теми	Робочий зошит	Іспит	Штрафні бали	Додаткові бали	Всього	
	Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	Т 13							Т 14
Аудиторні заняття	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	42	5	15	-	10	
Самостійна робота студента	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	28	10				
Сума балів															70					100

Т 1, Т 2 ... Т 14 – теми занять.

Модульний (семестровий) контроль знань студентів

Семестровий контроль проводиться з метою визначення стану успішності здобувачів вищої освіти за семестр. Семестровий контроль знань студентів (іспит) проводиться в формі усного опитування та виконання практичного завдання.

Критерії семестрового оцінювання знань студентів

Іспит Усне теоретичне опитування, практичне завдання	Критерії оцінювання
13-15	<p>Володіє навчальним матеріалом в повному обсязі. Знає основні прийоми і способи аранжування та вміло і творчо використовує їх при виконання практичного завдання.</p> <p>Надає вичерпну відповідь на запитання, демонструє ґрунтовні теоретичні знання.</p> <p>Студент повністю відповів на контрольні питання. У відповідях має 2-3 несуттєві неточності.</p> <p>Грає партитуру без помилок.</p>
10- 12	<p>Достатньо повно володіє навчальним матеріалом. Знає основні прийоми та способи аранжування, використовує їх при виконання практичного завдання.</p> <p>Надає правильну відповідь та розкриває зміст теоретичних питань, але допускає окремі неточності. У відповідях має 4 - 5 несуттєві неточності та помилки.</p> <p>Грає партитуру з незначними помарками.</p>
7 - 9	<p>В цілому володіє навчальним матеріалом. Знає основні прийоми та способи аранжування, використовує їх при виконання практичного завдання, але припускає суттєві неточності та помилки.</p> <p>Студент відповів на більшість контрольних питань. У відповідях має неточності та помилки.</p> <p>Гра партитури з помилками.</p>
4 - 6	<p>Не володіє повним обсягом начального матеріалу, тому фрагментарно і з помилками виконує практичне завдання.</p> <p>Відповіді на теоретичні питання поверхові та фрагментарні, з значними неточностями та помилками.</p> <p>Студент відповів на половину контрольних питань. У відповідях має помилки.</p> <p>Гра партитури фрагментарна, з помилками.</p>
1 - 3	<p>Поверхово і фрагментарно засвоений обсяг навчального матеріалу.</p> <p>Відповіді поверхові та фрагментарні з значною кількістю помилок.</p> <p>Практичне завдання зроблено частково і невірне.</p> <p>Студент відповів на меншість контрольних питань. У відповідях має помилки.</p> <p>Намагається зіграти партитуру.</p>
0	<p>Не володіє навчальним матеріалом.</p> <p>Не виконав практичного завдання.</p> <p>Не може зіграти партитуру.</p> <p>Студент не відповів на жодне питання. Всі відповіді помилкові.</p>

Критерії семестрового (підсумкового) оцінювання знань студентів
Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Рівень навчальних досягнень (за національною шкалою)	Шкала ECTS та критерії оцінювання навчальних досягнень	
90-100	Відмінно	A	<p>Студент вільно володіє вивченим матеріалом, дає змістовні, аргументовані відповіді, знає реєстрово-теситурні умови хорових партій, вміє творчо застосовувати структурно-логічні схеми перекладення хорових партитур при виконанні практичних завдань. Вчасно та без помилок виконує практичні завдання з аранжування. Грає партитуру без помилок. Користується додатковою літературою та інформаційними джерелами.</p> <p>Систематично та на відмінному рівні виконує завдання аудиторної та самостійної роботи, проявляє творчу ініціативу при виконанні завдань з дисципліни.</p> <p>Зошит та конспект в повному обсязі.</p>
82-89	Добре	B	<p>Студент на достатньому рівні, систематично виконує завдання аудиторної та самостійної роботи, бере активну участь в роботі на лекціях. Користується додатковою літературою та інформаційними джерелами. Вміє творчо застосовувати структурно-логічні схеми перекладення хорових партитур при виконанні практичних завдань. Вчасно виконує практичні завдання з аранжування, але інколи допускає окремі неточності. Грає партитуру з невеликими помарками.</p> <p>Зошит та конспект в повному обсязі.</p>
74-81		C	<p>Студент на достатньому рівні, систематично виконує завдання аудиторної та самостійної роботи, бере участь в роботі на лекціях.</p> <p>Студент володіє вивченим обсягом матеріалу, та творчо застосовує його на практиці. Перекладає хорові та вокальні твори, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна. Студент уміє самостійно опрацьовувати матеріал певної теми, але його відповіді не повні. Грає партитуру з 2-3 помилками.</p> <p>Зошит та конспект в повному обсязі.</p>

64-73	Задовільно	Д	<p>Студент на задовільному рівні виконує завдання аудиторної та самостійної роботи. Студент робить перекладення хороших творів за допомогою викладача. Застосовує незначну частину теоретичного та практичного матеріалу, виявляє знання і розуміння деяких положень; за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. Грає всю партитуру, але з значною кількістю помилок.</p> <p>Зошит та конспект не в повному обсязі.</p>
60-63		Е	<p>Студент на задовільному рівні, несистематично виконує завдання аудиторної та самостійної роботи. Не бере участі в обговоренні. Студент засвоїв частково навчальний матеріал програми. Теоретичні знання засвоєні не повністю, та не носять системного характеру. Практичні навички фрагментарні, грає партитуру фрагментарно з значною кількістю помилок.</p> <p>Неповна відповідь при аналізі перекладень для хору відомих майстрів хорového письма. Творчий підхід до розв'язання завдань не реалізується.</p> <p>Зошит та конспект не в повному обсязі.</p>
35-59	Незадовільно	FX	<p>Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання, виконує завдання аудиторної роботи незадовільно. Самостійно не опрацьовує матеріал. Не виконує більшість завдань з дисципліни. На лекціях не активен. Відсутні або фрагментарні записи у робочому зошиті. Намагається зіграти партитуру, але не володіє нотним матеріалом.</p> <p>Незадовільно з можливістю повторної прездачі.</p>
0-34		F	<p>Студент не систематично, на низькому рівні виконує завдання аудиторної та самостійної роботи. Не бере участі в обговоренні музичних прикладів та теоретичних питань.</p> <p>Не володіє теоретичним матеріалом та практичними навичками з дисципліни. Не може зіграти партитуру. Відсутній конспект та робочий зошит. Необхідне повторне вивчення дисципліни.</p>

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6. 1. Зміст навчальної дисципліни

Денна та заочна форми навчання.

Модуль I

Змістовий модуль 1. Основи вокального (хорового) аранжування.

Тема 1. Призначення, мета і завдання дисципліни «Вокальне аранжування та читання партитур».

Предмет, мета і завдання дисципліни «Вокальне аранжування та читання партитур», її творча особливість та практична спрямованість. Значення дисципліни в структурі дисциплін циклу професійної підготовки «Спеціальний клас. Сольний спів», «Гармонія та поліфонія», «Сольфеджіо», «Історія вокального мистецтва», «Концертмейстерський клас та мистецтво акомпанементу», «Історія музики», «Концертно-виконавська практика», «Педагогічна практика», «Комп'ютерні технології в музиці», «Охорона та гігієна голосу», «Методико-виконавський аналіз педагогічного репертуару».

Тема 2. Загальні правила вокального аранжування. Види перекладень. Принципи та прийоми аранжування.

Практичний зміст поняття «Хорове аранжування». Партитурний запис ансамблевих (хорових) творів. Однорідні жіночі хори, однорідні чоловічі хори, мішані хори повного та неповного складу, фольклорні ансамблі.

Запис хорової партитури для однорідного та мішаного хору. Правила нотації тенорової партії. Знайомство з дво – три - та чотириголосними партитурами. Тісне та широке розташування голосів. Загально-хорове голосоведення.

Значення тональності твору для загального характеру звучання та виразності виконання. Збереження мелодії, гармонії, метра, темпу, динаміки, форми словесного тексту, як обов'язкової умови хорового аранжування.

Методи та способи перекладення хорових партитур.

Змістовий модуль 2. Способи перекладення хорових партитур.

Перекладання творів, що виконуються однорідними хорами на мішаний склад хору.

Тема 3. Види хорових партитур для однорідного хору. Основні положення їх перекладення. Аранжування з 2 - голосного однорідного хору на 2 – голосний мішаний хор.

Пряме «механічне» перекладення партитур жіночого хору для чоловічого складу без зміни кількості голосів, і навпаки.

Врахування діапазону голосів. Застосування прийому переміщення партій на октаву вниз при перекладенні на чоловічий хор та на октаву вгору при перекладенні на жіночий хор.

Аранжування з 2-голосного однорідного хору на 2-голосний мішаний склад. Використання транспонування при перекладенні. Основа перекладення - дублювання хорових партій в октаву. Двоголосся з елементами триголосся. Створення *divisi* в партіях Сопрано та Тенорів (від верхнього голосу) або Альтів і Басів (від нижнього голосу).

Тема 4. Аранжування з 3-голосного однорідного хору на 3-голосний мішаний склад.

Перекладення з 3-голосного чоловічого хору на 3-голосний мішаний склад. Подвоєння партії середнього голосу (Т2 або Б1) Альтами, а партії високого голосу (Т1 або Т) Сопрано. Транспонування при перекладенні. Урахування діапазонів крайніх голосів.

Перекладення з 3-голосного жіночого хору на 3-голосний мішаний склад.

Тема 5. Аранжування з 4-голосного однорідного чоловічого хору на 4-голосний мішаний склад. Аранжування з 4-голосного однорідного жіночого хору на 4-голосний мішаний склад.

Перекладення з 4-голосного чоловічого хору на мішаний, шляхом збереження інтервальних співвідношень.

Перекладення 4-голосного чоловічого хору на мішаний зі зміною інтервальних співвідношень.

Перекладення 4-голосного жіночого хору на мішаний зі збереженням інтервальних співвідношень. Транспозиція партитури вниз в межах терції (м 3), кварта (ч 4), іноді – на квінту або секунду.

Перекладення з 4-голосного жіночого хору на мішаний зі зміною інтервальних співвідношень. Розгляд перекладення без зміни тональності (зі зміною інтервальних співвідношень).

Змістовий модуль 3. Перекладання творів, що виконуються мішаними хорами на однорідний склад хору. Мішаний прийом.

Тема 6. Аранжування з 4-голосних мішаних хорів, що написані в тісному розташуванні на 4-голосні однорідні. Аранжування з 4 -голосних мішаних хорів, що написані в широкому розташуванні на 4 -голосні однорідні.

Перекладення мішаних хорів, що написані в тісному розташуванні для жіночого складу. Прийом транспонування твору вгору без зміни фактури.

Перекладення мішаних хорів, що написані в тісному розташуванні для чоловічого складу. Транспонування твору вниз на ч 4 – в 6 без зміни фактури.

Перекладення мішаних хорів, що написані в широкому розташуванні для жіночого складу. Зміна широкого розташування на тісне. Увага до теситури.

Перекладення мішаних хорів, що написані в широкому розташуванні для чоловічого складу. Зміна фактури з широкого розташування на тісне. Увага до теситури.

Тема 7. Використання кількох (2 - 4) способів при перекладенні хорової партитури.

Мішаний прийом. Використання тризвуків та секстакордів, як основних видів акорду. Використання квартсекстакорду, як прохідного, кадансового та допоміжного в середині твору. Можливість виключення

окремих звуків при звуженні хорового акорду вразі перехрещення їх з верхнім голосом (мелодією).

Тема 8. Перекладенні чотириголосного мішаного хору на двоголосний однорідний склад шляхом спрощення. Перекладення чотириголосного мішаного хору на триголосний однорідний склад.

Перекладенні чотириголосного мішаного хору на двоголосний однорідний склад. Збереження мелодії з одночасним формуванням другого голосу на основі трьох інших. Дотримання плавного голосоведення у нижньому голосі.

Перекладення чотириголосного мішаного хору на триголосний однорідний склад. Збереження мелодичної лінії та плавного голосоведіння. Можливість застосування транспонування (в межах секунди).

Тема 9. Особливості перекладення повного мішаного хору для неповного мішаного хору (об'єднана чоловіча партія).

Використання переважно середньої теситури в партії чоловічих голосів. Збереження крайніх голосів партитури мішаного чотириголосся при перекладенні, як найбільш часто застосовуваного прийому перекладення партитур гармонічного складу. Створення середнього голосу з альтової та тенорової партії шляхом вилучення подвоєного звуку. Можливість застосування транспонування.

Змістовий модуль 4. Аранжування сольного вокального твору з супроводом для хору.

Тема 10. Аналіз сольного вокального твору як необхідний підготовчий етап до аранжування. Перекладення сольних творів з акомпанементом для різного ансамблевого (хорового) складу.

Розбір твору. Мелодія та акомпанемент. Постійні та рухові компоненти музичного твору. Постійні компоненти: мелодія, гармонія, метр, темп, динаміка, форма, літературний текст. Рухомі компоненти: тональність та фактура.

Види супроводу. Акордовий – гармонічний супровід, який в повній цілісності може бути перенесений в хорову партитуру. Єдиний та різний складовий ансамбль у хоровій партитурі. Види акомпанементної фігурації. Ритмічна фігурація. Гармонічна фігурація. Мелодична фігурація. Мішана фігурація.

Перекладення сольних творів з акомпанементом для фактури гармонічного складу з елементами поліфонії. Перенесення в хорову партитуру мелодичних ліній і гармонічних послідовностей супроводу.

Перекладення для 4-голосного мішаного хору, 4-голосного однорідного хору, неповного мішаного складу, 3-голосного однорідного хору, 2-голосного однорідного хору.

Тема 11. Перекладення з прямим перенесенням голосів супроводу в хорову партитуру.

Перекладення для 4-голосного мішаного хору з єдиним складовим (слоговим) ансамблем. Точне перенесення фактури супроводу, тобто

розташування голосів (тісне, широке), їх ритму і голосоведіння, в хорову партитуру.

Перекладення зі зміною верхнього голосу супроводу по вокальному голосу.

Внесення змін в супровід, перекладення зі збереженням фактури супроводу.

Перекладення творів з різним складовим ансамблем. Різний складовий ансамбль в творах гармонічного складу. Органний пункт в басу. Витримані звуки в середніх голосах. Недосконалі каденції. витриманий звук у верхньому голосі. Затримання. Різний ритм гармонічних голосів і основної мелодії.

Змістовий модуль 5. Принципи перекладення партитур для народного хору. Аранжування хорових та вокальних творів студентом.

Тема 12. Особливості народного хору та хорової музики для народного хору (ансамблю).

Особливості звукового обсягу народного хору. Діапазони хорових партій. Застосування транспозиції при створенні хорових партитур. Тоніко-домінантні сполучення. Простота фактури. Елементи «гетерофонічності» як початкової форми багатоголосся. «Терцієва втора» - паралельний рух основного голосу в терцію. «Бурдонний» голос – безперервний (витриманий), що слугує певним гармонічним фоном для мелодичних голосів.

Тема 13. Способи перекладення партитур для народного хору.

Вибірковий підхід до репертуару. Збереження традицій народного вокально-хорового виконавства. Гармонізація мелодії для однорідного хору. Гармонізація мелодії для мішаного хору. Гармонізація нескладних (народних) пісень для однорідних та мішаних хорів а cappella на основі ладо-гармонічної структури пісні.

Тема 14. Аранжування твору на іспит.

Підбір студентом матеріалу для власного аранжування. Стимулювання творчої активності студентів - аранжування твору на іспит. Аналіз та розбір підібраних творів. Практикування в перекладенні творів для визначеного хорового складу.

План аналізу хорового (ансамблевого) твору.

I. Загальні відомості про хоровий твір (жанрові особливості, загальна тональність, динаміка, агогіка, метр).

II. Вид гармонізації (голосова органіка – за типом та видом, музичний виклад, гармонічний аналіз, види теситури та голосоведення, ладотональний план, особливості форми).

III. Виконавські засоби музичної виразності (також прийоми народної мелізматики, способи звуковидобування, фразування).

6. 2. Структура навчальної дисципліни
Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин		
	Всього годин	Аудиторні заняття	Самостійна робота студента
Модуль I			
Змістовий модуль 1. Основи вокального (хорового) аранжування.			
Тема 1. Призначення, мета і завдання дисципліни «Вокальне аранжування та читання партитур».	4	2	2
Тема 2. Загальні правила вокального аранжування. Види перекладень. Принципи та прийоми аранжування.	10	4	6
Разом за змістовим модулем 1:	14	6	8
Змістовний модуль 2. Способи перекладення хорових партитур. Перекладання творів, що виконуються однорідними хорами на мішаний склад хору.			
Тема 3. Види хорових партитур для однорідного хору. Основні положення їх перекладення. Аранжування з 2 - голосного однорідного хору на 2 – голосний мішаний хор.	6	2	4
Тема 4. Аранжування з 3-голосного однорідного хору на 3-голосний мішаний склад.	6	2	4
Тема 5. Аранжування з 4-голосного однорідного чоловічого хору на 4-голосний мішаний склад. Аранжування з 4-голосного однорідного жіночого хору на 4-голосний мішаний склад.	6	2	4
Разом за змістовим модулем 2:	18	6	12
Змістовий модуль 3. Перекладання творів, що виконуються мішаними хорами на однорідний склад хору. Мішаний прийом.			
Тема 6. Аранжування з 4-голосних мішаних хорів, що написані в тісному розташування на 4-голосні однорідні. Аранжування з 4-голосних мішаних хорів, що написані в широкому розташування на 4-голосні однорідні.	6	2	4
Тема 7. Використання кількох (2-4) способів при перекладенні хорової партитури.	6	2	4
Тема 8. Перекладенні чотириголосного мішаного хору на двоголосний однорідний склад шляхом спрощення. Перекладення чотириголосного мішаного хору на триголосний однорідний склад.	6	2	4
Тема 9. Особливості перекладення повного мішаного хору для неповного мішаного хору (об'єднана чоловіча партія).	6	2	4

Разом за змістовим модулем 3:	24	8	16
Змістовий модуль 4. Аранжування сольного вокального твору з супроводом для хору.			
Тема 10. Аналіз сольного вокального твору як необхідний підготовчий етап до аранжування. Перекладення сольних творів з акомпанементом для різного ансамблевого (хорового) складу.	6	2	4
Тема 11. Перекладення з прямим перенесенням голосів супроводу в хорovu партитуру.	6	2	4
Разом за змістовим модулем 4:	12	4	8
Змістовий модуль 5. Принципи перекладення партитур для народного хору. Аранжування хорових та вокальних творів студентом.			
Тема 12. Особливості народного хору та хорової музики для народного хору (ансамблю).	6	2	4
Тема 13. Способи перекладення партитур для народного хору.	6	2	4
Тема 14. Аранжування твору на іспит.	10	4 інд.	6
Разом за змістовим модулем 5:	22	8	14
Разом за модулем 1:	90	32	58
Разом:	90	32	58

Заочна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин		
	Всього годин	Аудиторні заняття	Самостійна робота студента
Модуль I			
Змістовий модуль 1. Основи вокального (хорового) аранжування			
Тема 1. Призначення, мета і завдання дисципліни «Вокальне аранжування та читання партитур».	4	0,5	3,5
Тема 2. Загальні правила вокального аранжування. Види перекладень. Принципи та прийоми аранжування.	10	0,5	9,5
Разом за змістовим модулем 1:	14	1	13
Змістовий модуль 2. Способи перекладення хорових партитур. Перекладання творів, що виконуються однорідними хорами на мішаний склад хору.			
Тема 3. Види хорових партитур для однорідного хору. Основні положення їх перекладення. Аранжування з 2 - голосного однорідного хору на 2	6	0,5	5,5

– голосний мішаний хор.			
Тема 4. Аранжування з 3-голосного однорідного хору на 3-голосний мішаний склад.	6	0,5	5,5
Тема 5. Аранжування з 4-голосного однорідного чоловічого хору на 4-голосний мішаний склад. Аранжування з 4-голосного однорідного жіночого хору на 4-голосний мішаний склад.	6	1	5
Разом за змістовим модулем 2:	18	2	16
Змістовий модуль 3. Перекладання творів, що виконуються мішаними хорами на однорідний склад хору. Мішаний прийом.			
Тема 6. Аранжування з 4-голосних мішаних хорів, що написані в тісному розташування на 4-голосні однорідні. Аранжування з 4-голосних мішаних хорів, що написані в широкому розташування на 4-голосні однорідні.	6	0,5	5,5
Тема 7. Використання кількох (2-4) способів при перекладенні хорової партитури.	6	0,5	5,5
Тема 8. Перекладенні чотириголосного мішаного хору на двоголосний однорідний склад шляхом спрощення. Перекладення чотириголосного мішаного хору на триголосний однорідний склад.	6	0,5	5,5
Тема 9. Особливості перекладення повного мішаного хору для неповного мішаного хору (об'єднана чоловіча партія).	6	0,5	5,5
Разом за змістовим модулем 3:	24	2	22
Змістовий модуль 4. Аранжування сольного вокального твору з супроводом для хору.			
Тема 10. Аналіз сольного вокального твору як необхідний підготовчий етап до аранжування. Перекладення сольних творів з акомпанементом для різного ансамблевого (хорового) складу.	6	0,5	5,5
Тема 11. Перекладення з прямим перенесенням голосів супроводу в хорову партитуру.	6	0,5	5,5
Разом за змістовим модулем 4:	12	1	11
Змістовий модуль 5. Принципи перекладення партитур для народного хору. Аранжування хорових та вокальних творів студентом.			
Тема 12. Особливості народного хору та хорової музики для народного хору (ансамблю).	6	0,5	5,5
Тема 13. Способи перекладення партитур для народного хору.	6	0,5	5,5
Тема 14. Аранжування твору на іспит.	10	1	1 інд.
			8

Разом за змістовим модулем 5:	22	3	19
Разом за модулем 1:	90	9	81
Разом:	90	9	81

6. 3. Самостійна робота (денна форма)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Призначення, мета і завдання дисципліни «Вокальне аранжування та читання партитур».	2
2.	Тема 2. Загальні правила вокального аранжування. Види перекладень. Принципи та прийоми аранжування.	6
3.	Тема 3. Види хорових партитур для однорідного хору. Основні положення їх перекладення. Аранжування з 2 - голосного однорідного хору на 2 – голосний мішаний хор.	4
4.	Тема 4. Аранжування з 3-голосного однорідного хору на 3-голосний мішаний склад.	4
5.	Тема 5. Аранжування з 4-голосного однорідного чоловічого хору на 4-голосний мішаний склад. Аранжування з 4-голосного однорідного жіночого хору на 4-голосний мішаний склад.	4
6.	Тема 6. Аранжування з 4-голосних мішаних хорів, що написані в тісному розташування на 4-голосні однорідні. Аранжування з 4-голосних мішаних хорів, що написані в широкому розташування на 4-голосні однорідні.	4
7.	Тема 7. Використання кількох (2-4) способів при перекладенні хорової партитури.	4
8.	Тема 8. Перекладенні чотириголосного мішаного хору на двоголосний однорідний склад шляхом спрощення. . Перекладення чотириголосного мішаного хору на триголосний однорідний склад.	4
9.	Тема 9. Особливості перекладення повного мішаного хору для неповного мішаного хору (об'єднана чоловіча партія).	4
10	Тема 10. Аналіз сольного вокального твору як необхідний підготовчий етап до аранжування. Перекладення сольних творів з акомпанементом для різного ансамблевого (хорового) складу.	4
11.	Тема 11. Перекладення з прямим перенесенням голосів супроводу в хорову партитуру.	4
12.	Тема 12. Особливості народного хору та хорової музики для народного хору (ансамблю).	4

13.	Тема 13. Способи перекладення партитур для народного хору.	4
14.	Тема 14. Аранжування твору на іспит	6
	Разом:	58

Самостійна робота (заочна форма)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Призначення, мета і завдання дисципліни «Вокальне аранжування та читання партитур».	3,5
2.	Тема 2. Загальні правила вокального аранжування. Види перекладень. Принципи та прийоми аранжування.	9,5
3.	Тема 3. Види хорових партитур для однорідного хору. Основні положення їх перекладення. Аранжування з 2 - голосного однорідного хору на 2 – голосний мішаний хор.	5,5
4.	Тема 4. Аранжування з 3-голосного однорідного хору на 3-голосний мішаний склад.	5,5
5.	Тема 5. Аранжування з 4-голосного однорідного чоловічого хору на 4-голосний мішаний склад. Аранжування з 4-голосного однорідного жіночого хору на 4-голосний мішаний склад.	5
6.	Тема 6. Аранжування з 4-голосних мішаних хорів, що написані в тісному розташування на 4-голосні однорідні. Аранжування з 4-голосних мішаних хорів, що написані в широкому розташування на 4-голосні однорідні.	5,5
7.	Тема 7. Використання кількох (2-4) способів при перекладенні хорової партитури.	5,5
8.	Тема 8. Перекладенні чотириголосного мішаного хору на двоголосний однорідний склад шляхом спрощення. Перекладення чотириголосного мішаного хору на триголосний однорідний склад.	5,5
9.	Тема 9. Особливості перекладення повного мішаного хору для неповного мішаного хору (об'єднана чоловіча партія).	5,5
10.	Тема 10. Аналіз сольного вокального твору як необхідний підготовчий етап до аранжування. Перекладення сольних творів з акомпанементом для різного ансамблевого (хорового) складу.	5,5
11.	Тема 11. Перекладення з прямим перенесенням голосів супроводу в хорову партитуру.	5,5
12.	Тема 12. Особливості народного хору та хорової музики для народного хору (ансамблю).	5,5
13.	Тема 13. Способи перекладення партитур для народного	5,5

	хору.	
14.	Тема 14. Аранжування твору на іспит.	8
	Разом:	81

6. 4. Методи навчання

- лекція;
- бесіда;
- пояснювально-ілюстративний;
- творчий;
- практичний;
- репродуктивний;
- пошуковий.

7. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Вивчення навчальної дисципліни передбачає використання LMS Moodle – інтегрованої комп'ютерної системи закладу вищої освіти, наявність фортепіано.

8. Методичні рекомендації

1. Методичні рекомендації до організації самостійної роботи.

2. Методичні рекомендації до організації модульного контролю.

8. 1. Методичні рекомендації до організації самостійної роботи

Самостійна робота студента складається з вивчення теоретичних питань тем дисципліни, виконання практичних завдань аранжування та гри партитури, а також роботу з навчальною, довідковою та нотною літературою. Студент повинен готувати опорний конспект для відповіді по заданій темі та твір, на який треба зробити аранжування, написати перекладення цього твору у нотний зошит усіма його видами по темі певного змістовного модуля, використовуючи також навички, набуті на уроках з дисциплін музично-теоретичного циклу. При виконанні завдань самостійної роботи студент вчиться аналізувати власну виконану роботу з аранжування та якість читання партитури.

8. 2. Методичні рекомендації до організації модульного контролю.

Модульний контроль (іспит) проводиться у формі усного опитування та виконання практичних завдань – відповідь на теоретичні питання, аранжування та читання партитури.

Орієнтовні питання та завдання до іспиту:

1. Поняття терміну «Вокальне аранжування».
2. Назвати загальний та робочий діапазон хороших партій.

3. Поняття «теситура». Її значення і роль у ансамблевому (хоровому) виконавстві.
4. Запис хорової партитури для однорідного та мішаного хору. Нотація тенорової партії.
5. Тональність твору, її значення для загального характеру звучання та виразності виконання.
6. Обов'язкові умови хорового аранжування.
7. Методи та способи перекладення хорових партитур.
8. Види хорових партитур для однорідного хору.
9. Основні положення перекладення партитур для однорідного хору.
10. Перекладення партитур жіночого хору для чоловічого складу без зміни кількості голосів.
11. Перекладення партитур чоловічого хору для жіночого складу без зміни кількості голосів.
12. Назвати основний принцип переміщення партій при перекладенні на чоловічий хор та при перекладенні на жіночий склад.
13. Основний принцип перекладення двоголосного однорідного хору на двоголосний мішаний склад.
14. В яких випадках застосовується транспонування при перекладенні.
15. Аранжування двоголосся з елементами триголосся.
16. Назвати схему передачі голосів при перекладенні з 3-голосного чоловічого хору на 3-голосний мішаний.
17. Назвати схему передачі голосів при перекладенні з 3-голосного жіночого хору на 3-голосний мішаний склад.
18. Основний принцип при перекладанні чотириголосного чоловічого хору на мішаний склад без зміни розташування хорового акорду.
19. Аранжування з 4-голосного чоловічого хору на мішаний зі зміною інтервальних співвідношень.
20. Основний принцип при перекладанні чотириголосного жіночого хору на чотириголосний мішаний склад без зміни розташування хорового акорду (зі збереженням інтервальних співвідношень).
21. Перекладення з 4-голосного жіночого хору на мішаний зі зміною інтервальних співвідношень.
22. Назвати спосіб перекладення мішаних хорів, що написані в тісному розташуванні для жіночого складу.
23. Принцип перекладення мішаних хорів, що написані в тісному розташуванні для чоловічого складу.
24. Схема перекладення мішаних хорів, що написані в широкому розташуванні для жіночого складу.
25. Схема перекладення мішаних хорів, що написані в широкому розташуванні для чоловічого складу.
26. Мішаний прийом. Основне правило перекладення чотириголосного мішаного хору на двоголосний однорідний склад.
27. Мішаний прийом. Що лежить в основі перекладення з чотириголосного мішаного хору на триголосний однорідний склад?

28. Особливості перекладення повного мішаного хору для неповного мішаного хору (об'єднана чоловіча партія).

29. Принцип складання хорових партитур при перекладенні сольних творів з акомпанементом для гармонічного складу фактури та з елементами поліфонії.

30. Назвати постійні компоненти музичного твору.

31. Назвати рухомі компоненти музичного твору.

32. Види супроводу.

33. Види акомпанементної фігурації.

34. Принцип перекладення з прямим перенесенням голосів супроводу в хорову партитуру для 4-голосного мішаного хору з єдиним складовим (слоговим) ансамблем.

35. Перекладення зі зміною верхнього голосу супроводу по вокальному голосу.

36. Перекладення творів з різним складовим ансамблем.

37. Самостійний підбір твору для аранжування на Державний екзамен.

38. Аранжування твору на Державний екзамен.

39. Аналіз виконаної роботи.

40. Особливості звукового обсягу народного хору.

41. Діапазони хорових партій.

42. Застосування транспозиції при створенні хорових партитур. Елементи «гетерофонічності», «терцієва втора», «бурдонний» голос.

Рекомендована література

Основна

1. Голотніченко Г. Практичні поради з хорового аранжування. – М., 1971. – 98 с.

2. Горохов П. Загребський П. Хорове аранжування. – К.:МузичнаУкраїна, 1972.–127 с.

3. Івакін М. Хорове аранжування. – К., 2001. – 214 с.

4. Ленський А. Мистецтво хорового аранжування. – М., 1962. – 68 с.

5. Ліцвенко І. Практичне керівництво з хорового аранжування. – М., 1962. – 295 с.

6. Ушкарьов А. Основи хорового письма. – М., 1982. – 120с.

7. Юрлов А. Хорові перекладення. – М., 1960. - 115 с.

8. О. Шпачинський. Мистецтво хорового аранжування для народного хору. Теорія, методика, практика. Навчальний посібник. – М.: вид- во МДГУ ім. П. Могили, 2005.

Допоміжна

1. Іваницький А. Українська народна музична творчість. – К. 1990.

2. Учбовий хор / Упор. Газінський В., Лозинська Т., Дабіжа К. Росток, 2003. – 240 с.

3. Єгоров О. Основи хорового письма. – Л., 1939. – 76 с.

4. Голотніченко Г. Практичні поради з хорового аранжування. – М., 1971. – 98 с.
5. Вапняк Є. Хорове аранжування. – К.: МузичнаУкраїна, 1977. – 70 с.
6. Григорова К. Навчально – методичні рекомендації з курсу “Хорове аранжування”. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2004. – 32 с.
7. Плотніченко Г. Практичні поради з хорового аранжування. – М., 1967,1971. – 98 с.

Інформаційні ресурси

1. <https://noty-bratstvo.org/sites/default/files/>
2. <https://domifa.ru/rubriki/khor/158-khorovaya-aranzhirovka>
3. http://notes.tarakanov.net/katalog/kompozitsii/horovaya-aranzhirovka_2/
4. <https://ale07.ru/music/notes/song/chorus/ivakin.htm>
5. https://urait.ru/uploads/pdf_review/39F463EA-CEEC-4BB9-8F56-036F7184CA90.pdf
6. <http://ru.scorser.com/S/>

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами
(Додаток_____).

(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___»_____ 20___ р. Завідувач кафедри _____

(підпис)(Прізвищеініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами
(Додаток_____).

(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___»_____ 20___ р. Завідувач кафедри _____

(підпис)(Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами
(Додаток_____).

(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___»_____ 20___ р. Завідувач кафедри _____

(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами
(Додаток_____).

(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___»_____ 20___ р. Завідувач кафедри _____

(підпис) (Прізвище ініціали)